HISTORY OF THAI ARCHITECTURE

ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมไทย

๑ ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมไทย

ศึกษาสถาปัตยกรรมอาณาจักรโบราณ
ที่มีอิทธิพลต่อสถาปัตยกรรมไทยประเพณี

- สถาปัตยกรรมสำคัญ
- องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม
- รูปแบบการถ่ายทอดศิลปะวัฒนธรรมแต่ละยุคสมัย

รูปแบบศิลปะ
๑. อาณาจักรสุโขทัย
๒. อาณาจักรล้านนา
๓. อาณาจักรอยุธยา
๔. อาณาจักรศรีวิชัย

๑. ศิลปะสุโขทัย

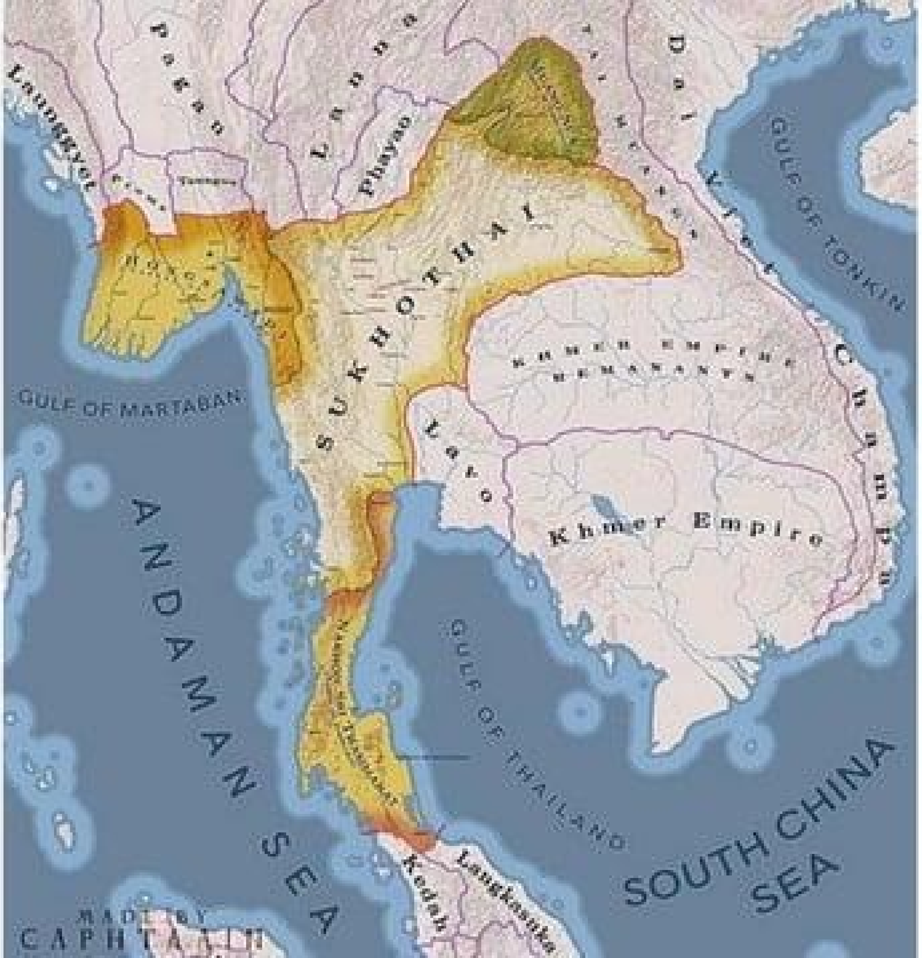
พุทธศตวรรษที่ ๑๘-๑๙

๑. วัดมหาธาตุ
๒. วัดศรีสวาย
๓. วัดศรีชุม
๔. วัดช้างล้อม

ศิลปะสุโขทัย

พุทธศตวรรษที่ ๑๘-๑๙

อาณาจักรสุโขทัย

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ศิลปะสุโขทัย

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย และกำแพงเพชร ได้จดทะเบียนเป็นมรดกโลก ภายใต้ชื่อ เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร ในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญครั้งที่ 15 เมื่อปี พ.ศ. 2534

ศิลปะสุโขทัย

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
๑. วัดมหาธาตุ

วัดมหาธาตุ สุโขทัย

กลุ่มโบราณสถาน

พื้นที่บริเวณวัดกว้าง ยาว ด้านละ 200 เมตร

ผังอาคารวางเป็นแนวเส้นตรง อาคารด้านหน้าสุดคือ วิหาร ต่อด้วยอุโบสถ และ เจดีย์ประธาน โดยทั้ง 3 อาคาร ตั้งอยู่บนฐานไพที

ลักษณะสถาปัตยกรรม

1. ฐานไพที
2. วิหารสี่เหลี่ยมพื้นผ้า รับน้ำหนักด้วยเสานางเรียง
3. โครงหลังคาไม้
4. เจดีย์ประธาน ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์
5. เจดีย์แถว
6. ซุ้มพระอัฏฐารส

ศิลปะสุโขทัย

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
๑. วัดมหาธาตุ

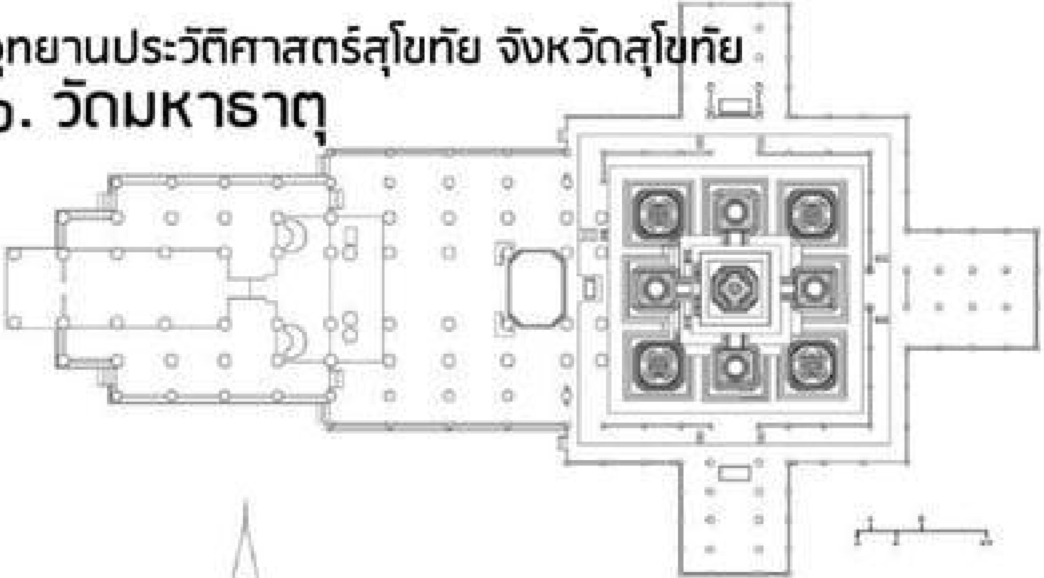
องค์ประกอบสถาปัตยกรรม

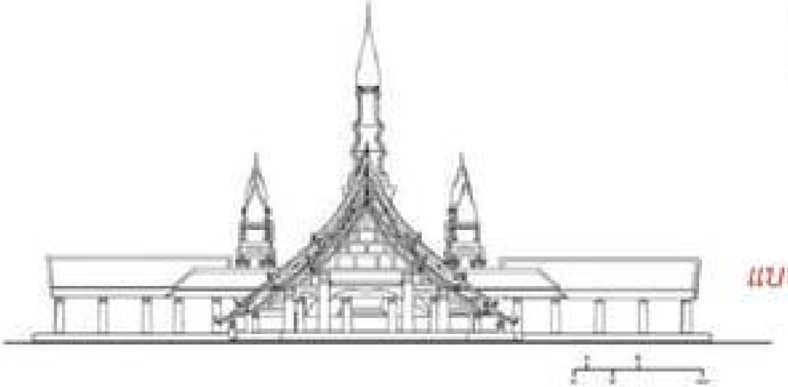
1. ฐานไพรี
2. วิหารสี่เหลี่ยมพื้นผ้า รับน้ำหนักด้วยเสานางเรียง
3. โครงหลังคาไม้
4. เจดีย์ประธาน ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์
5. เจดีย์แถว
6. ซุ้มพระอัฏฐารส

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

๑. วัดมหาธาตุ

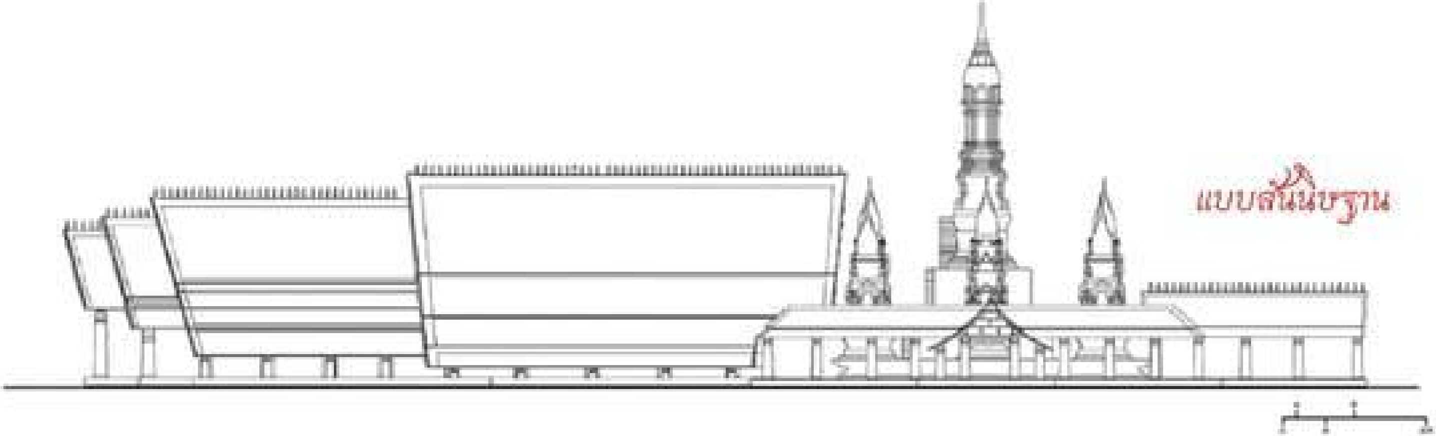

แบบสันนิษฐาน

ศิลปะสุโขทัย

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
๑. วัดมหาธาตุ

ศิลปะสุโขทัย

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
๑. วัดมหาธาตุ

พระอัฏฐารส
พระพุทธรูปสูง 18 ศอก
8.5 เมตร

อฏฐ + ทส
อฏฐ มีความหมายเท่ากับ 8
ทส มีความหมายเท่ากับ 10
จึงเท่ากับจำนวนนับ 18

ถอดความจาก
คัมภีร์มธุรัตวิลาสินี แต่งโดยพระพุทธทัตตะเถระ พ.ศ. 940
พระพุทธเจ้ามี 29 พระองค์ในนิกายเถรวาท ซึ่งมีความสูงแตกต่างกัน

บุณยกร วชิระเธียรชัย, "อฏฐารส" คติความเชื่อ และการสร้างสรรค์งานพุทธปฏิมา

ศิลปะสุโขทัย

วัดตะพานหิน

ตั้งอยู่นอกเขตกำแพงเมืองเก่าสุโขทัย ทางทิศตะวันตก โดยอยู่ในเขตอรัญวาสี หรือวัดป่า

พระอัฏฐารส

พระพุทธรูปประทับยืน
ปางประทานอภัย
สร้างตามคติของลังกาที่ว่า
พระพุทธเจ้ามีความสูงเท่ากับ
18 ศอก

ศิลปะสุโขทัย

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
๒. วัดศรีสวาย

วัดศรีสวาย
ตั้งอยู่ห่างจากวัดมหาธาตุ มาทางทิศใต้ ประมาณ ๓๕๐เมตร สันนิษฐานว่าเดิมสร้างขึ้นเพื่อเป็นเทวสถาน ต่อมาภายหลังจึงดัดแปลงเป็นวัด ในพระพุทธศาสนา โบราณสถานประกอบด้วย

องค์ประกอบสถาปัตยกรรม
1. พระปรางค์สามองค์
2. วิหารที่ก่อด้วยอิฐและเสาศิลาแลง
3. กำแพงแก้ว

ศิลปะสุโขทัย

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

๒. วัดศรีสวาย

วัดศรีสวาย

ตั้งอยู่ห่างจากวัดมหาธาตุ มาทางทิศใต้ ประมาณ ๓๕๐เมตร สันนิษฐานว่าเดิมสร้างขึ้นเพื่อเป็นเทวสถาน ต่อมาภายหลังจึงดัดแปลงเป็นวัด ในพระพุทธศาสนา โบราณสถานประกอบด้วย

องค์ประกอบสถาปัตยกรรม

1. พระปรางค์สามองค์
2. วิหารที่ก่อด้วยอิฐและเสาศิลาแลง
3. กำแพงแก้ว

ศิลปะสุโขทัย

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
๒. วัดศรีสวาย

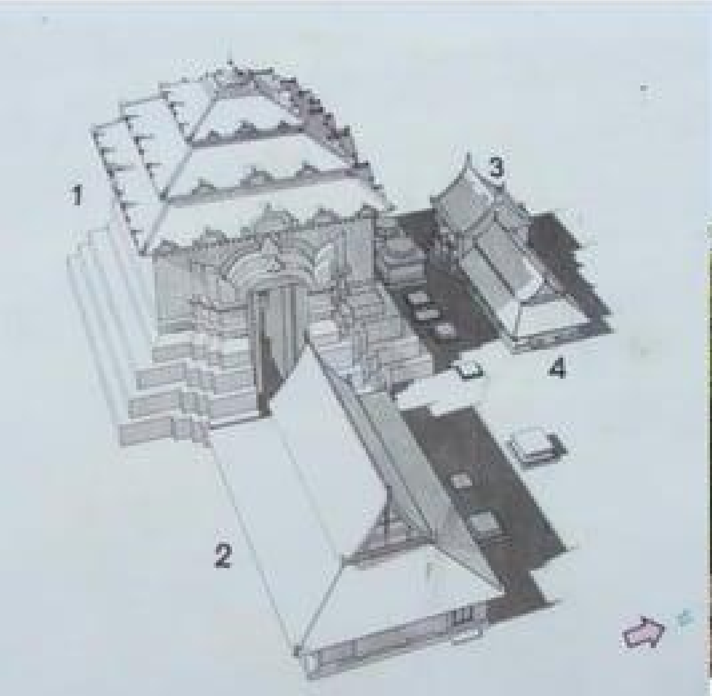
พญานาค ลายเส้น
วารสารจามจุรี

ศิลปะสุโขทัย

๓. วัดศรีชุม

พระมณฑปกว้างด้านละ 32 เมตร สูง 15 เมตร ผนังหนา 3 เมตร ผนังด้านซ้ายเจาะเป็นทางทำบันได ในผนังขึ้นไปถึงหลังคา ตามฝาผนังมีภาพจิตรกรรม เพดานผนังมีแผ่นหินสลักภาพลายเส้นเป็นเรื่องชาดก จำนวน 50 ภาพ เรียงประดับต่อเนื่องกัน

ภาพจำลองมณฑปวัดศรีชุม

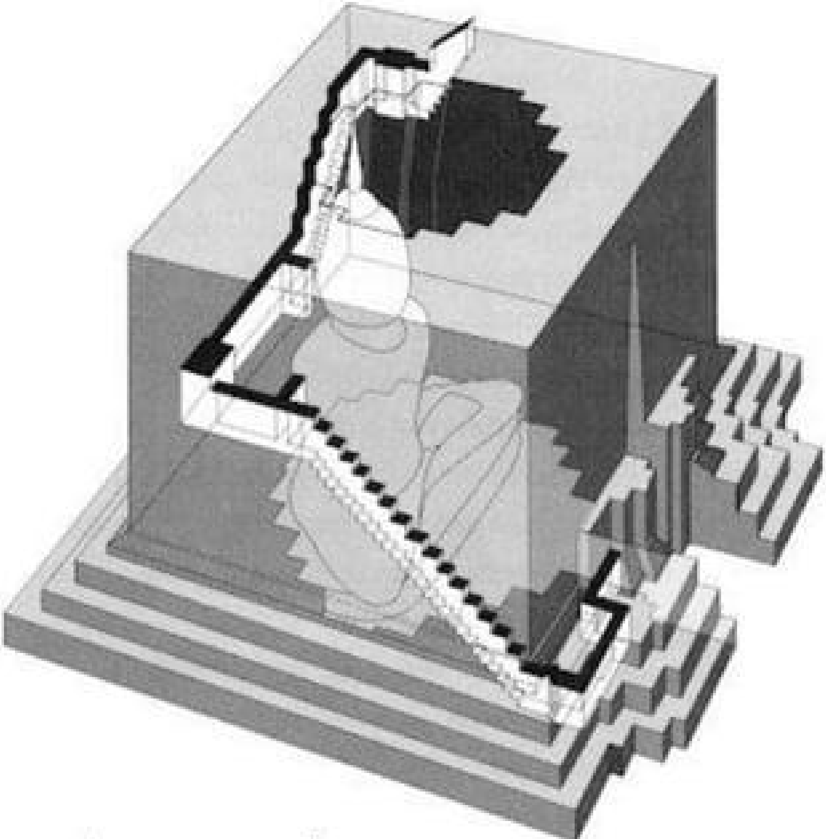
ศิลปะสุโขทัย

วัดศรีชุม

องค์ประกอบสถาปัตยกรรม

1. มณฑป โครงสร้างผนังรับน้ำหนัก
2. พระอจนะ
3. วิหาร โครงสร้างเสาคาน

ภาพที่ ๕ วัดศรีชุม สุโขทัย ผังพื้นมณฑป

ศิลปะสุโขทัย

ประดิษฐานพระพุทธรูป
ปางมารวิชัย

“พระอจนะ”

แปลว่า “ผู้ไม่หวั่นไหว มั่นคง”

ศิลปะสุโขทัย
พุทธศตวรรษที่ 18–19

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย

เมืองศรีสัชนาลัย
มีความสำคัญในฐานะแหล่งผลิตเครื่องสังคโลก ในสมัยสุโขทัยต่อเนื่องถึงสมัยอยุธยา

ถูกปกครอง เชื้อพระวงศ์ชั้นสูงในสมัยสุโขทัย ก่อนจะถูกยึดครองโดยรัฐต่างๆ ที่เข้มแข็งกว่าในเวลาต่อมา เช่น ล้านนา เรียกเมืองนี้ว่า "เชียงชื่น" และ กรุงศรีอยุธยาเรียกเมืองนี้ว่า "สวรรคโลก"

ภายในเมืองศรีสัชนาลัย พบโบราณสถานราว ๒๗๘ แห่ง กลุ่มเตาเผาสังคโลก
เตาทุเรียงบ้านป่ายาง บ้านเกาะน้อย

ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมนับตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๔

ศิลปะสุโขทัย
พุทธศตวรรษที่ 18–19

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย
๔. วัดช้างล้อม

วัดช้างล้อม

หลักฐานความสัมพันธ์กับ ศิลปะลังกา ที่รูปแบบของเจดีย์ ได้รับอิทธิพลด้านรูปแบบมาจากสถูปรุวันเวลิ (Ruvanweli) ณ เมืองอนุราธปุระ อันเป็นพระเจดีย์ที่ศักดิ์สิทธิ์แห่งหนึ่งในเกาะลังกา จึงเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนาลังกาวงศ์

องค์ประกอบสถาปัตยกรรม

1. มีเจดีย์ประธานทรงลังกา (ทรงระฆัง)
2. วิหารใหญ่ด้านหน้า
3. วิหารราย 2 อาคาร
4. เจดีย์ราย 2 องค์

ศิลปะสุโขทัย
พุทธศตวรรษที่ 18–19

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย
๔. วัดช้างล้อม

องค์ประกอบสถาปัตยกรรม
1. มีเจดีย์ประธานทรงลังกา (ทรงระฆัง)
2. วิหารใหญ่ด้านหน้า
3. วิหารราย 2 อาคาร
4. เจดีย์ราย 2 องค์

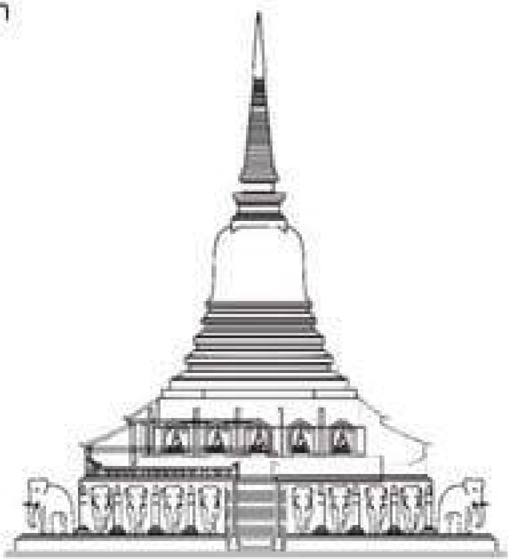

ศิลปะสุโขทัย
พุทธศตวรรษที่ 18–19

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย
๔. วัดช้างล้อม

เจดีย์ทรงลังกา (ทรงระฆัง) องค์เรือนธาตุ สันนิฐานว่ามีหลังคาคลุมทางเดินโดยโดยรอบเจดีย์ รอบฐานทั้ง 4 ด้าน สี่เหลี่ยมจัตุรัส มีช้างปูนปั้นประดับโดยรอบ ตามคติความเชื่อแบบลังกาที่ว่า ช้างเป็นสัตว์ที่ค้ำชูพระพุทธศาสนา รวมทั้งหมดเป็น 39 เชือก ช้างเชือกใหญ่ อยู่ที่มุมเจดีย์เป็นช้างทรงเครื่องมีลวดลายปูนปั้นประดับที่คอ และข้อเท้า สวยงามกว่า

๒. ศิลปะล้านนา

พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๔

๑. วัดเชียงมั่น
๒. วัดเจดีย์หลวง
๓. วัดพระสิงห์
๔. วัดดวงดี
๕. วัดพันเตา

ศิลปะล้านนา
พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๔

พระบรมราชานุสาวรีย์สามกษัตริย์ จ.เชียงใหม่

ประดิษฐานหน้าศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่เมื่อปี พ.ศ.2526

กษัตริย์จากสามเมือง คือ
พญามังรายเมืองเชียงใหม่
พญางำเมือง เมืองภูกามยาว (พะเยา)
พญาร่วง จากสุโขทัย
ทั้งสามพระองค์ เป็นพระสหาย
ร่วมสำนักวิชาที่เมืองละโว้
ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์

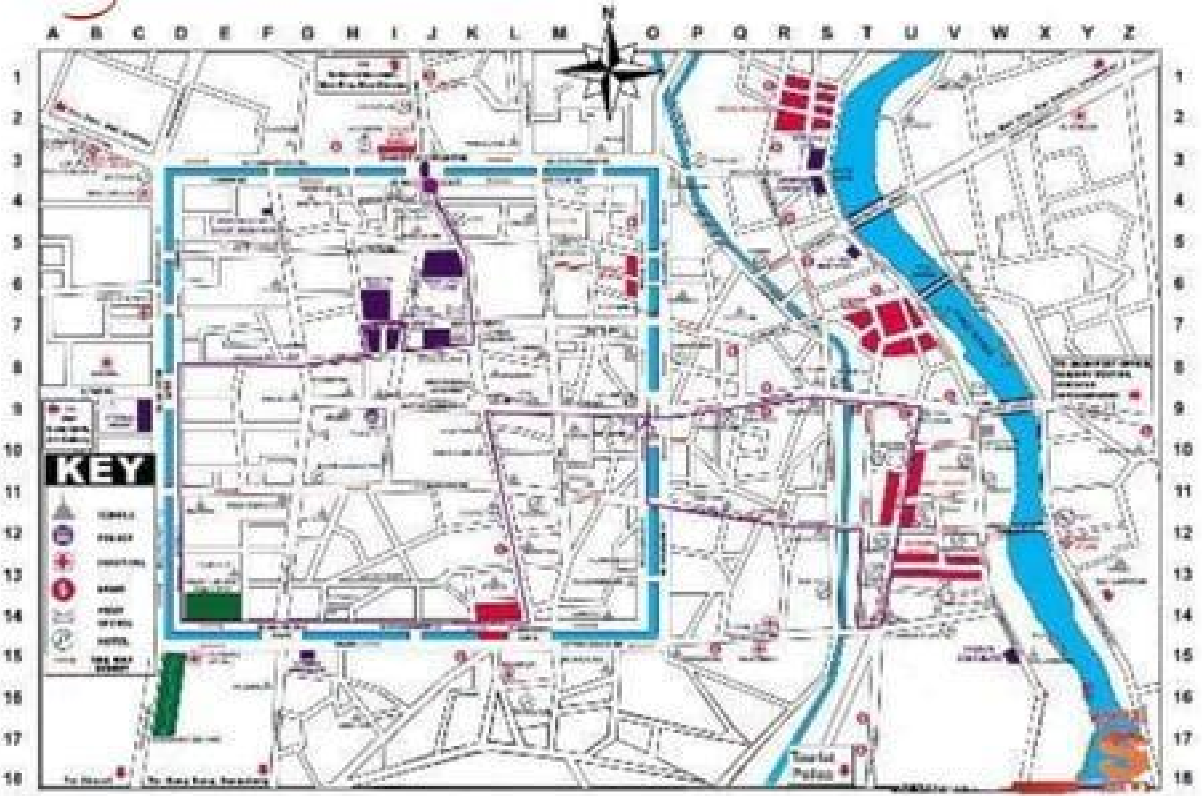
ปี พ.ศ. 1839 พญามังราย
สร้างเมืองใหม่ขึ้นบริเวณ
เชิงดอยสุเทพ เพื่อเป็นศูนย์กลาง
ที่แท้จริงของ "อาณาจักรล้านนา"
ซึ่ง และเรียกราชธานีใหม่แห่งนี้ว่า
"นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่"

ศิลปะล้านนา

ศูนย์กลาง
ของอาณาจักรล้านนา

นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่

ศิลปะล้านนา

๑. วัดเชียงมั่น

จากหลักศิลาจารึกที่ 76 ศิลาจารึกวัดเชียงมั่น พ.ศ. 1839 ได้กล่าวถึงวัดเชียงมั่นว่า พญามังรายได้ทรงสร้างที่ประทับชั่วคราว เพื่อควบคุมการสร้างเมือง เมื่อแล้วเสร็จ ได้โปรด ให้ก่อเจดีย์ตรงที่หอนอนบ้านเชียงมั่น ให้ชื่อว่าวัดเชียงมั่น นับเป็นพระอารามหลวงแห่งแรก ของเมืองเชียงใหม่

ประดิษฐานของพระพุทธรูป สำคัญของเชียงใหม่ คือ พระเสตังคมณีหรือพระแก้วขาว

องค์ประกอบสถาปัตยกรรม

1. มีเจดีย์ประธานทรงลังกา
2. อุโบสถ
3. หอไตร

ศิลปะล้านนา

๑. วัดเชียงมั่น

เจดีย์ทรงระฆัง

- องค์เรือนธาตุแต่ละด้านประดับซุ้มจรนำ ประดับลวดลายปูนปั้น ด้านละ 3 ซุ้ม ภายในประดิษฐานสิ่งสักการะ ยกเว้นซุ้มกลางด้านทิศตะวันตกซึ่งปิดทับด้วยประตูจำลอง
- ฐานด้านล่าง ล้อมช้างครึ่งตัวโดยรอบ 15 เชือก และประดับช้างประจำมุมๆ ละ 1 เชือก

๑. วัดเชียงมั่น

ศิลปะล้านนา

๑. วัดเชียงมั่น

องค์ประกอบสถาปัตยกรรม

1. มีเจดีย์ประธานทรงลังกา
2. อุโบสถ
3. หอไตร

๒. วัดเจดีย์หลวง

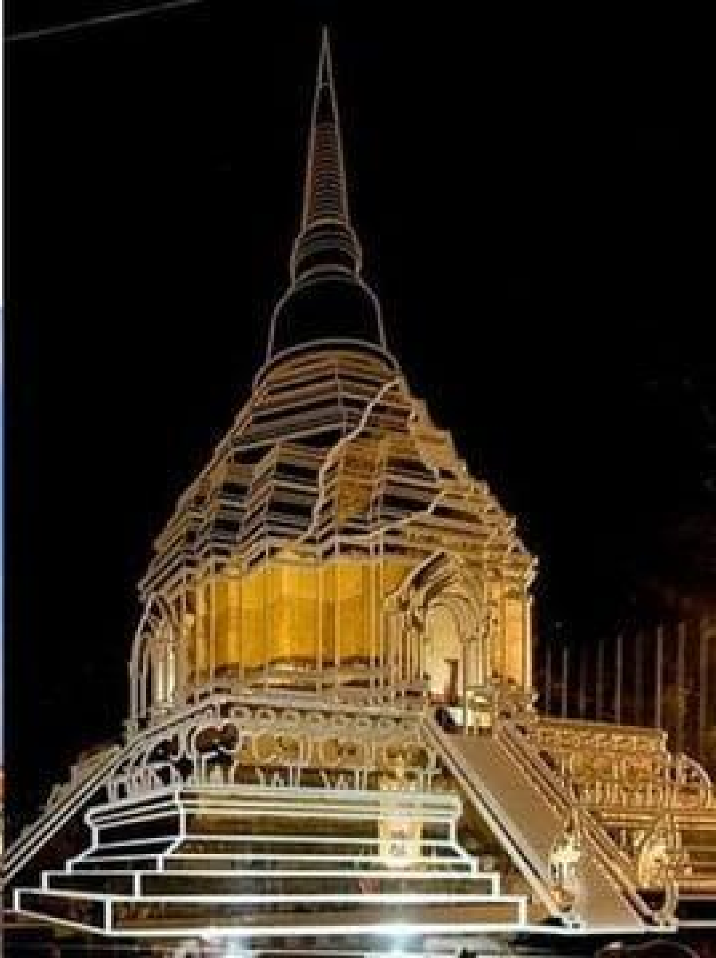

ศิลปะล้านนา

๒. วัดเจดีย์หลวง

องค์เรือนธาตุแต่ละด้านประดับซุ้มจรนำ ประดับลวดลายปูนปั้น ฐานช้างล้อม ทั้งสี่ทิศ บันไดพญานาค ได้รับอิทธิพลละโว้

ศิลปะล้านนา

๒. วัดเจดีย์หลวง

องค์เรือนธาตุ
ช้างล้อม

บันไดพญานาค
บริเวณ
เจดีย์องค์ประธาน

บันไดพญานาค
บริเวณด้านหน้า
พระอุโบสถ

ศิลปะล้านนา

๓. วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร

พระศรีสรรเพชญ (หลวงพ่อโต)
พระประธานในพระวิหารหลวง

ศิลปะล้านนา

๓. วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร

ศิลปะล้านนา

๓. วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร

วิหารลายคำ

วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร
นครพิงค์เมืองเชียงใหม่

ศิลปะล้านนา

๓. วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร

วิหารลายคำ

วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร

พระพุทธสิหิงค์ หรือ พระสิงห์ เป็นพระพุทธรูปเก่าแก่ศักดิ์สิทธิ์ สำคัญคู่บ้านคู่เมือง เชียงใหม่ ประดิษฐานในวิหารลายคำ

ศิลปะล้านนา

วิหารลายคำ

วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร

พระพุทธสิหิงค์ หรือ พระสิงห์ เป็นพระพุทธรูปเก่าแก่ศักดิ์สิทธิ์ สำคัญคู่บ้านคู่เมือง เชียงใหม่ ประดิษฐานในวิหารลายคำ

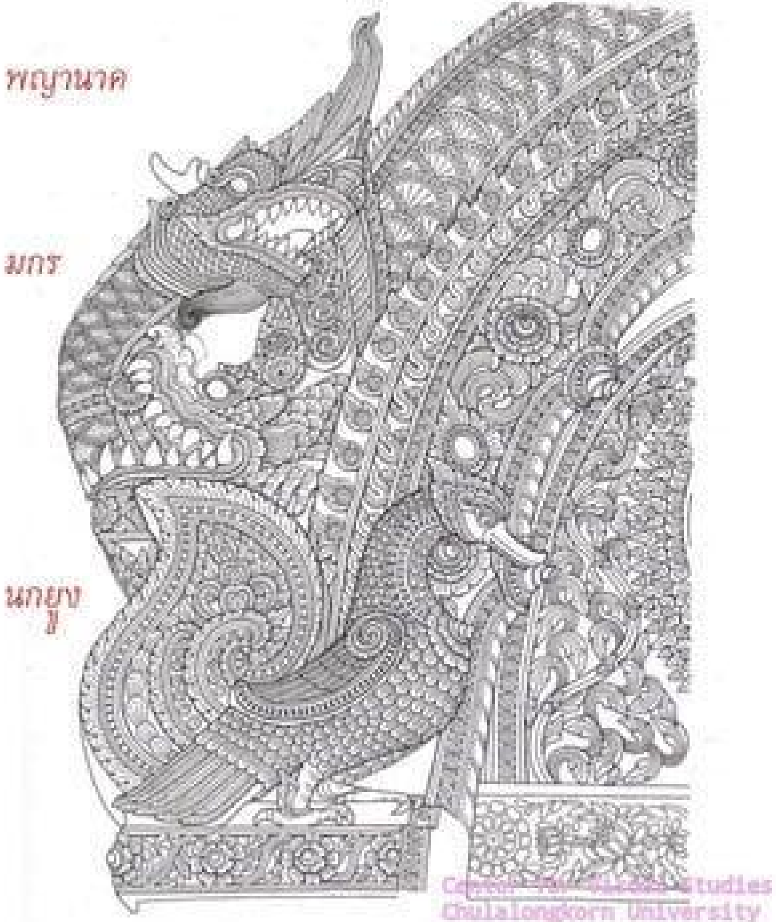

ศิลปะล้านนา

วิหารลายคำ

ลวดลายปูนปั้นปิดทอง
ประดับซุ้มประตู

ศิลปะล้านนา

หอไตร

วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร

อาคารสองชั้น ข้างล่างก่ออิฐถือปูน
ข้างบนเป็นอาคารโครงสร้างไม้

ประติมากรรมเทวดา
ฐานอาคารหอไตร

ศิลปะล้านนา

หอไตร

วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร

อาคารสองชั้น ข้างล่างก่ออิฐถือปูน
ข้างบนเป็นอาคารโครงสร้างไม้

ศิลปะล้านนา

๔. วัดดวงดี

สิงห์ล้านนา หน้าอุโบสถ วัดดวงดี

ซุ้มหน้าต่าง มณฑปพระไตรปิฎก วัดดวงดี

ศิลปะล้านนา

สิงห์ล้านนา

ทำไมรูปปั้นสิงห์ในวัดแถบล้านนาถึงต้องคาบนาง

มีตำนานกล่าวว่า ราชสีห์ตัวหนึ่งมีฤทธามาก พึงพอใจในตัวเจ้าหญิง พระโอรสและพระธิดาซึ่งเป็นกุมาร จึงได้ลักพาราชธิดาของกษัตริย์รวมทั้งกุมารทั้งสองเอาไปเลี้ยงในป่าเหมือนลูก สอนสรรพวิชา โดยเฉพาะเวทมนต์และธนู

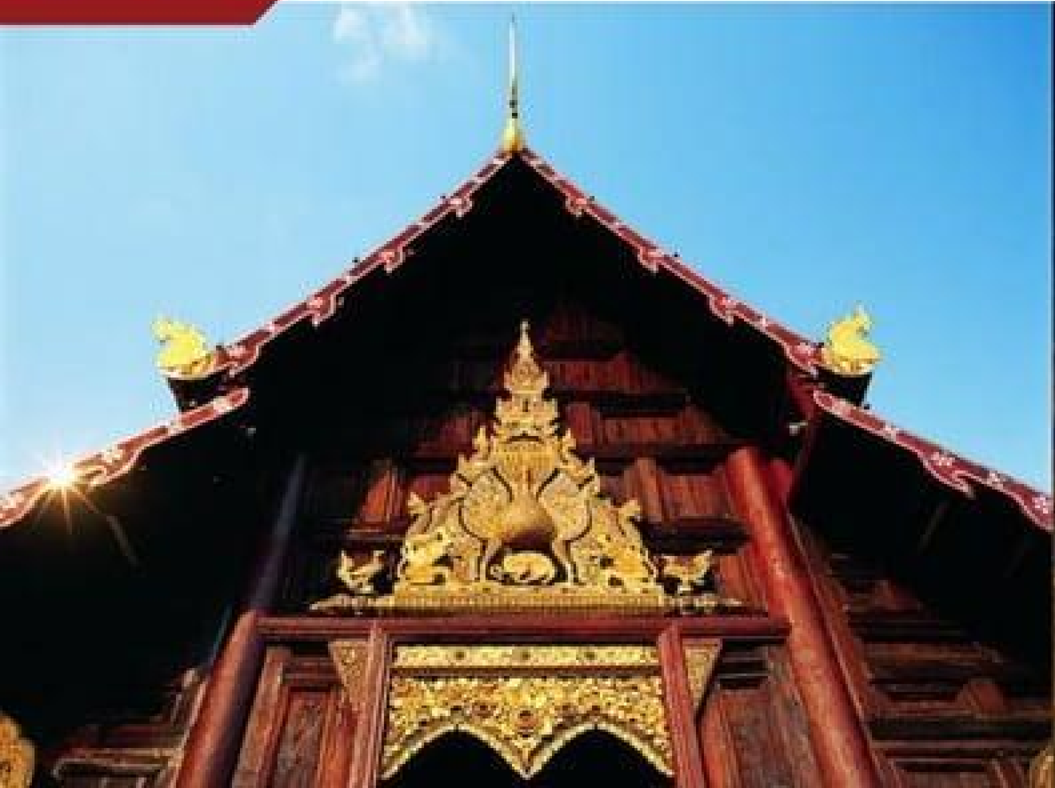
เมื่อเติบพระโอรสและพระธิดาหนีกลับเข้าเมือง ราชสีห์ออกติดตามเข้าไปในเมืองด้วยความบ้าคลั่ง ทำให้ผู้คนล้มตาย เพระโอรสออกไปประจันหน้ากับราชสีห์ ในที่สุดราชสีห์อ้าปากขึ้นเพื่อคำรามสีหนาท พระโอรสจึงยิงธนูเข้าไปในปาก เป็นเหตุให้ราชสีห์สิ้นใจตายทันที

ต่อมาพระโอรสได้ขึ้นครองราชย์ พระองค์ทรงประชวร ปวดพระเศียรเสมอ แม้จะรักษาอย่างไรก็มิอาจหายได้ บางตำนานบอกว่าบ้านเมืองเกิดอาเพท แก้ไขอย่างไรก็ไม่หาย ปุโรหิตาจารย์ทูลว่าเป็นเพราะบาปกรรมที่พระองค์ได้สังหารราชสีห์ผู้มีคุณที่เคยเลี้ยงดูมาแต่เยาว์วัย จึงได้สร้างรูปปั้นสิงห์คาบนาง ไว้เพื่อเป็นพุทธบูชา

วัดฉางข้าวน้อยใต้ ต.ป่าซาง อ.ป่าซาง จ.ลำพูน

๕. วัดพันเตา

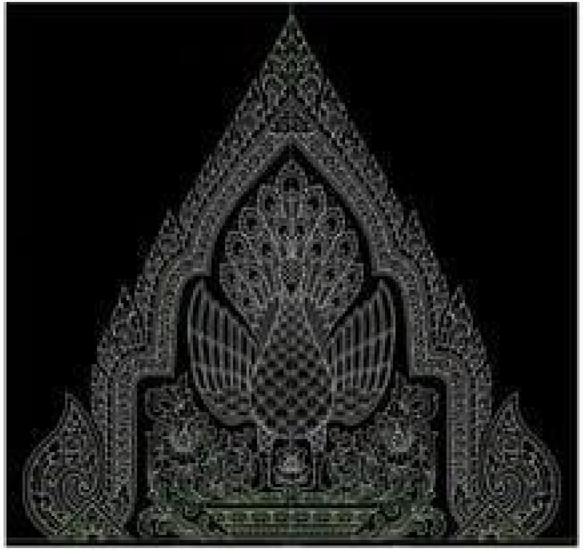

ซุ้มหน้าต่าง
วิหารวัดพันเตา

ศิลปะล้านนา

แบบร่างลายหน้าบัน
อาคารรับรองมหาวิทยาลัย เชียงใหม่

๓. ศิลปะอยุธยา

พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๔

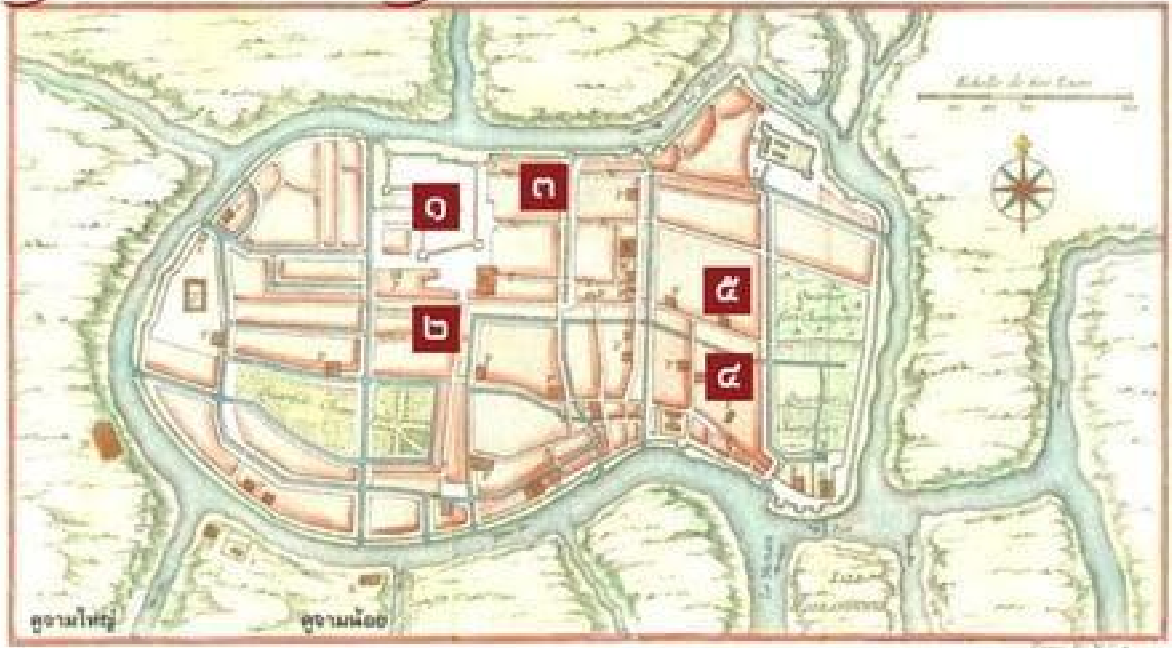
๑. พระราชวัง
๒. วัดพระศรีสรรเพชญ์
๓. วัดธรรมิกราช
๔. วัดมหาธาตุ
๕. วัดราชบูรณะ
๖. วัดไชยวัฒนาราม
๗. วัดหน้าพระเมรุ

ศิลปะอยุธยา
พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๔

การก่อตั้งกรุงศรีอยุธยาเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 1893 พระเจ้าอู่ทอง (สมเด็จพระรามาธิบดี) ขนานนามราชธานีว่า กรุงเทพทวาราวดีศรีอยุธยา ในช่วงตลอดอายุกรุงศรีอยุธยาเป็นเวลา 417 ปี

๑. พระราชวังโบราณ
๒. วัดพระศรีสรรเพชญ์
๓. วัดธรรมมิกราช
๔. วัดมหาธาตุ
๕. วัดราชบูรณะ
๖. วัดไชยวัฒนาราม
๗. วัดหน้าพระเมรุ

กรุงเทพทวาราวดีศรีอยุธยา

ศิลปะอยุธยา
พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๔

๑. พระราชวังโบราณ

ศิลปะอยุธยา
พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๔

พระราชวังโบราณ
คำให้การขุนหลวงวัดประดู่ทรงธรรม

พิมพ์ลงในวารสาร แถลงงานประวัติศาสตร์เอกสารโบราณคดี เป็นตอนย่อยๆ ติดต่อกัน ๖ ฉบับ เริ่มตั้งแต่ฉบับปีที่ ๓ เล่ม ๑ เดือนมกราคม ๒๕๑๒ จนถึงฉบับปีที่ ๕ เล่ม ๒ เดือนพฤษภาคม ๒๕๑๔

ศิลปะอยุธยา
พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๔

๑. พระราชวังโบราณ

๑. พระที่นั่งวิหารสมเด็จมหาปราสาท
๒. พระที่นั่งสรรเพชญปราสาท
๓. พระที่นั่งเบญจรัตน์มหาปราสาท
๔. พระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์

ศิลปะอยุธยา
พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๓

๑. พระราชวังโบราณ

พระมหาปราสาทที่มี "เรือนยอดทรงปรางค์" นั้น จะมีฐานานุศักดิ์สูงกว่า "เรือนยอดทรงมณฑป" พระที่นั่งในพระราชวังโบราณจึงแบ่งลำดับศักดิ์ดังนี้

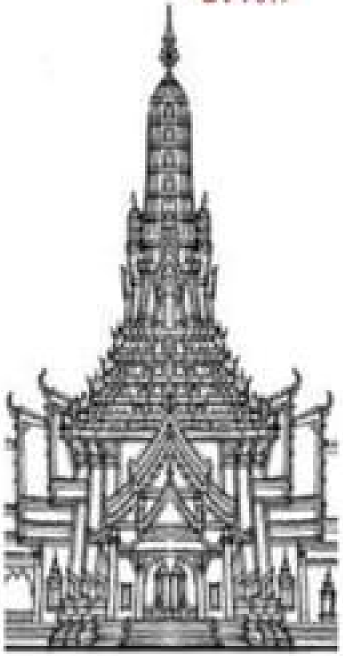
๑. **พระที่นั่งวิหารสมเด็จมหาปราสาท** มีเรือนยอดทรงปรางค์ 5 ยอด ยอดทรงมณฑป ที่มุขด้านหน้า 1 ยอด

๒. **พระที่นั่งสรรเพชญปราสาท** มีเรือนยอดทรงมณฑป 9 ยอด

๓. **พระที่นั่งเบญจรัตน์มหาปราสาท** มีเรือนยอดทรงมณฑป 5 ยอด

๔. **พระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์** มีเรือนยอดทรงมณฑป 1 ยอด

ปรางค์

มณฑป

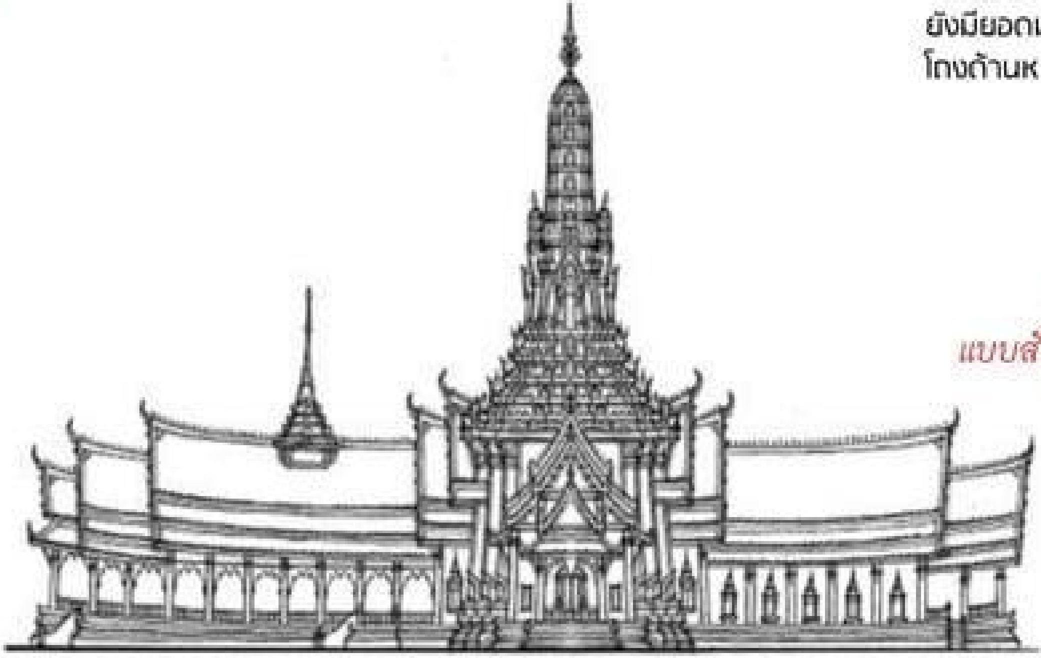
เกรียงไกร เกิดศิริ, 2559, อ่านใหม่-มองใหม่: สิ่งซึ่งเป็นหลักเป็นประธานพระนคร และเป็นที่ เฉลิมพระเกียรติยศกรุงศรีอยุธยา จากเอกสารพรรณนาภูมิสถาน พระนครศรีอยุธยา

ศิลปะอยุธยา
พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๔

๑. พระราชวังโบราณ

๑.๑ พระที่นั่งสมเด็จมหาปราสาท

เป็นพระที่นั่งมังคลาภิเษก สมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงใช้รับราชทูต เรือนยอดประธานเป็นทรงปรางค์ 5 ยอด แล้วยังมียอดมณฑปอีก 1 ยอด อยู่ที่มุขโถงด้านหน้าด้วย

แบบสันนิษฐาน

เกรียงไกร เกิดศิริ, 2559, อ่านใหม่-มองใหม่: สิ่งซึ่งเป็นหลักเป็นประธานพระนคร และเป็นที่ เฉลิมพระเกียรติยศกรุงศรีอยุธยา จากเอกสารพรรณนาภูมิสถาน พระนครศรีอยุธยา

ศิลปะอยุธยา
พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๔

๑. พระราชวังโบราณ

๑.๒ พระที่นั่งสรรเพชญปราสาท

เป็นสถานที่ประกอบพิธีสำคัญของราชสำนัก มีเรือนยอดทรงมณฑป 9 ยอด

ศิลปะอยุธยา
พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๔

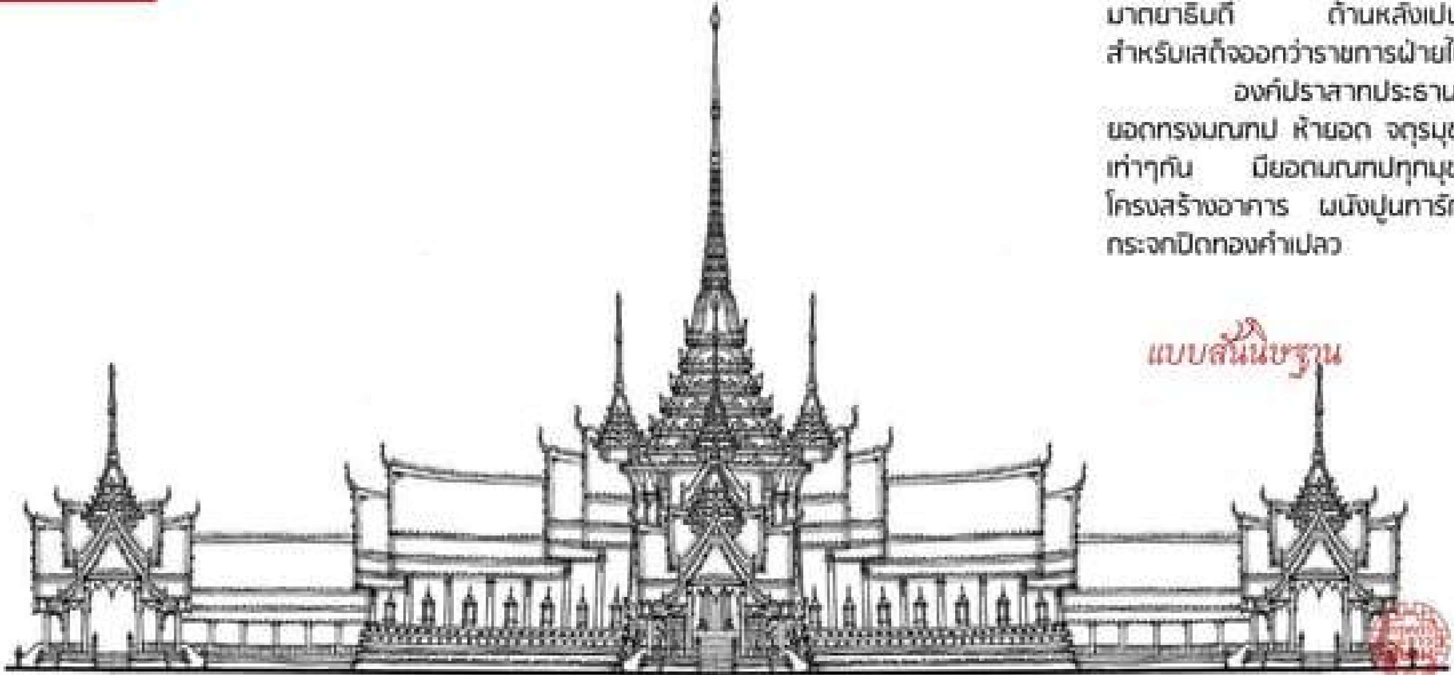
๑. พระราชวังโบราณ

๑.๓ พระที่นั่งเบญจรัตน์มหาปราสาท

พระมหาปราสาทองค์นี้ ใช้เป็นท้องพระโรง สำหรับเสด็จออกว่าราชการ เป็นที่ทรงพิภาคบาตราคดี และกิจการพระนครสำคัญ เป็นที่ประชุมใหญ่ฝ่ายมหามาตยาธิบดี ด้านหลังเป็นมุขฝ่ายใน สำหรับเสด็จออกว่าราชการฝ่ายใน

องค์ปราสาทประธานมีเรือนยอดทรงมณฑป ห้ายอด จตุรมุขยื่นออกไปเท่าๆกัน มียอดมณฑปทุกมุขเป็นสี่ยอด โครงสร้างอาคาร ผนังปูนการัก ประดับกระจกปิดทองคำเปลว

แบบสันนิษฐาน

เกรียงไกร เกิดศิริ, 2559, อ่านใหม่-มองใหม่: สิ่งซึ่งเป็นหลักเป็นประธานพระนคร และเป็นที่ เฉลิมพระเกียรติยศกรุงศรีอยุธยา จากเอกสารพรรณนาภูมิสถาน พระนครศรีอยุธยา

ศิลปะอยุธยา
พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๔

๑. พระราชวังโบราณ

๑.๔ พระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์

พระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์ มีผังจตุรมุข พระที่นั่งสองชั้นมีมุขโถงยื่นออกไปด้านทิศเหนือคือด้านแม่น้ำลพบุรี มีเรือนยอดทรงมณฑป 1 ยอด เป็นต้นแบบของงานก่อสร้างที่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท

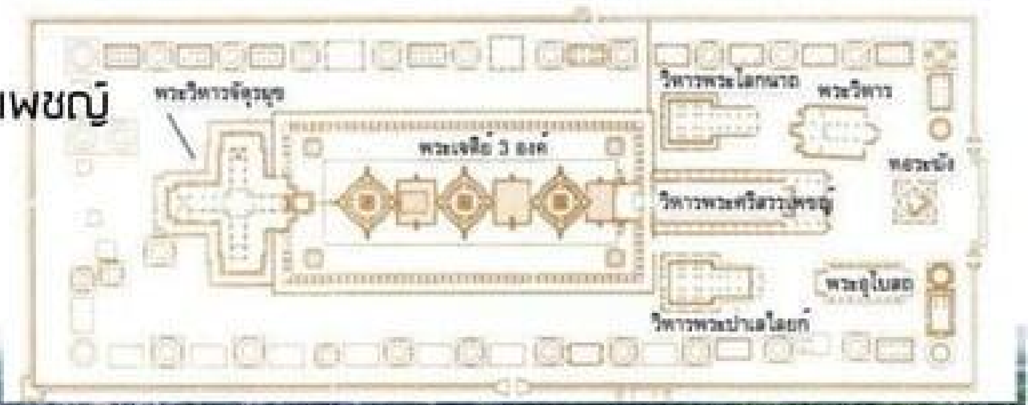
ศิลปะอยุธยา

๒. วัดพระศรีสรรเพชญ์

ศิลปะอยุธยา

๒. วัดพระศรีสรรเพชญ์

เจดีย์ทรงลังกา จำนวนสามองค์ที่วางตัวเรียงยาวตลอดทิศตะวันออกและทิศตะวันตก เพื่อบรรจุพระบรมอัฐิของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (องค์กลาง) บรรจุพระบรมอัฐิของสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3 และ เจดีย์อีกองค์ในฝั่งทิศตะวันตกให้ บรรจุพระบรมอัฐิ สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2

ศิลปะอยุธยา

๒. วัดพระศรีสรรเพชญ์

ศิลปะอยุธยา

๓. วัดธรรมิกราช

เจดีย์ทรงลังกา ที่มีปูนปั้นรูปสิงห์ล้อม

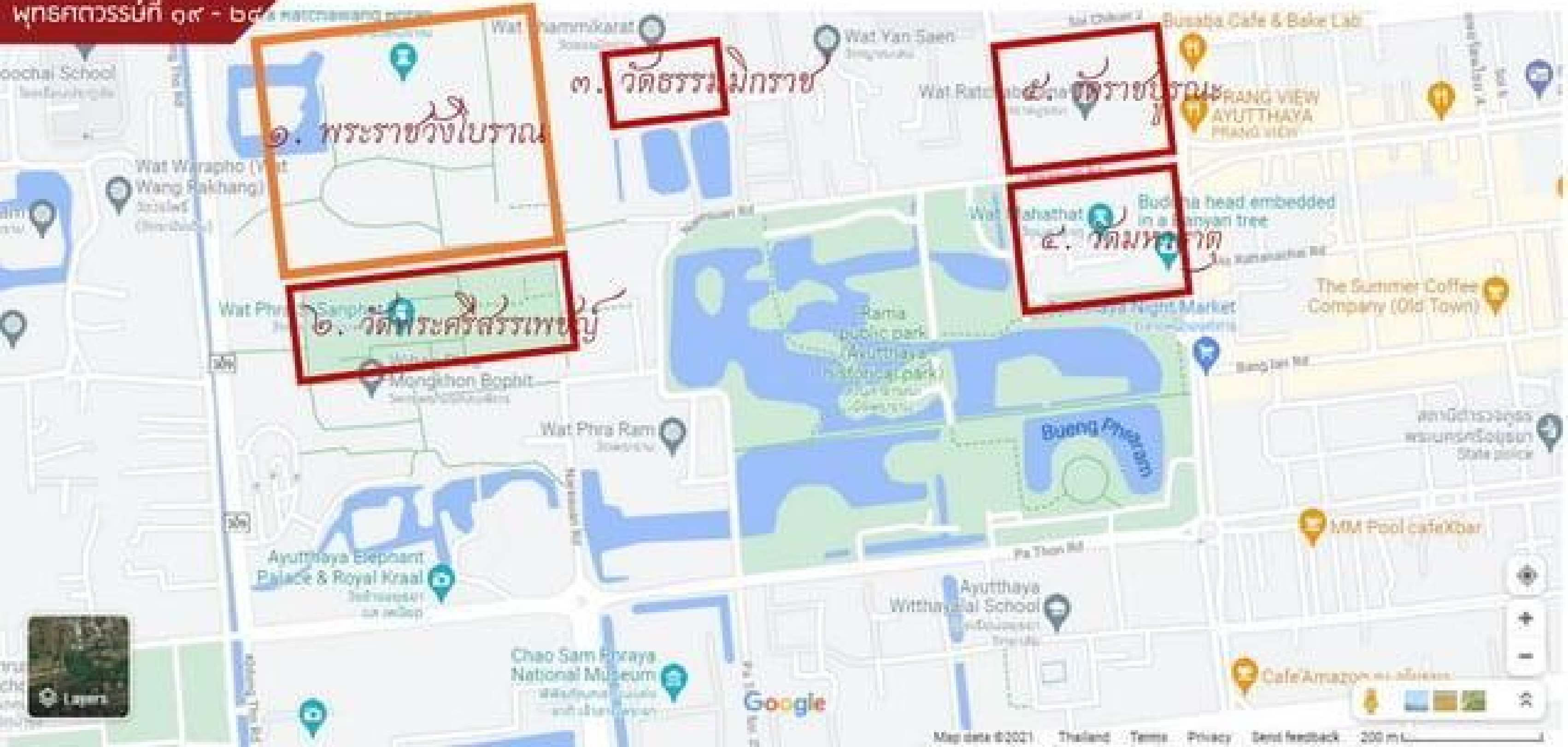

เศียรพระธรรมิกราช ซึ่งนับเป็นเศียร
พระพุทธรูปสำริดที่มีขนาดใหญ่

ศิลปะอยุธยา
พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๔

อุทยานประวัติศาสตร์อยุธยา

ศิลปะอยุธยา

วัดมหาธาตุ และ วัดราชบูรณะ

วัดมหาธาตุ ถือว่าเป็นศูนย์กลางของเมือง
เป็นวัดประจำวัง ใช้ในการจัดพระราชพิธีต่าง ๆ

http://virtualhistoricalpark.finearts.go.th/ayutthaya/360/ayutthaya.html

ศิลปะอยุธยา

๔. วัดมหาธาตุ

วัดมหาธาตุ ถือว่าเป็นศูนย์กลางของเมือง
เป็นวัดประจำวัง ใช้ในการจัดพระราชพิธีต่าง ๆ

ศิลปะอยุธยา

๔. วัดมหาธาตุ

ศิลปะอยุธยา

๕. วัดราชบูรณะ

ศิลปะอยุธยา

๕. วัดราชบูรณะ

ศิลปะอยุธยา

๕. วัดราชบูรณะ

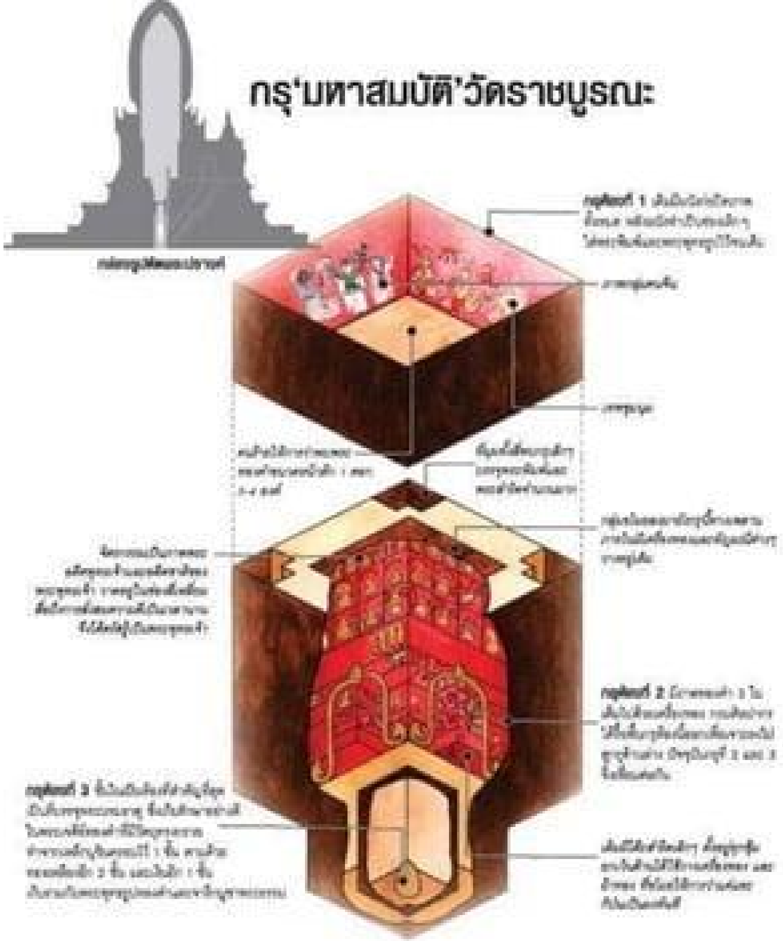

ศิลปะอยุธยา

๕. วัดราชบูรณะ

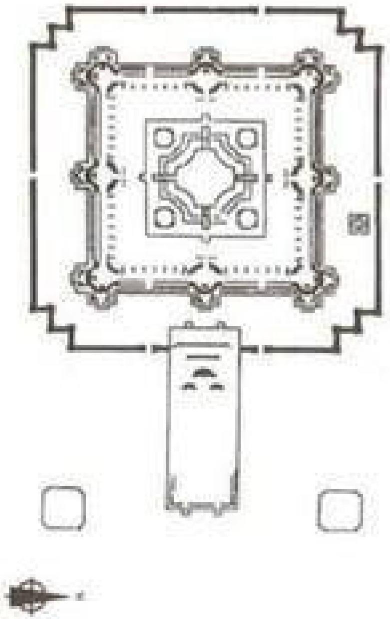
พบทรัพย์สมบัติที่หลงเหลือ และเครื่องทองจำนวนมากมาย ปัจจุบัน ทรัพย์สมบัติภายในกรุถูกเก็บรักษาไว้ที่ห้องราชบูรณะ ภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา

ศิลปะอยุธยา

๖. วัดไชยวัฒนาราม

ศิลปะอยุธยา

๖. วัดไชยวัฒนาราม

สร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าปราสาททอง พ.ศ. 2173 โดยเดิมบริเวณที่ตั้งของวัดแห่งนี้เคยเป็นที่อยู่ของพระราชมารดา เมื่อพระองค์ได้เสวยราชสมบัติ พระองค์จึงได้สร้างวัดไชยวัฒนารามขึ้น เพื่ออุทิศผลบุญนี้ให้กับพระราชมารดาของพระองค์ และอีกประการหนึ่งวัดนี้อาจถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งชัยชนะเหนือเขมรด้วย จึงทำให้มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมส่วนหนึ่งมาจากปราสาทนครวัด

ศิลปะอยุธยา

๖. วัดไชยวัฒนาราม

ศิลปะอยุธยา

๖. วัดไชยวัฒนาราม

ระเบียงคด

รอบฐานประทักษิณซึ่งแต่เดิมจะมีหลังคารอบๆ ที่บริเวณระเบียงคดนี้ จะมีพระพุทธรูป ปางมารวิชัยประดิษฐานอยู่ รวมทั้งหมด 120 องค์ แกนในทำจากไม้ พอกปูนทีละชั้นจนได้สัดส่วนส่วนนิ้ว ใช้โลหะสำริด ติดขึ้นรูป ปัจจุบันเหลือที่ยังมีพระเศียร อยู่ 2 องค์

ระเบียงคด

ศิลปะอยุธยา

๗. วัดหน้าพระเมรุ

เป็นวัดเดียวในกรุงศรีอยุธยาที่ไม่ได้ถูกทำลาย และยังคงปรากฏสถาปัตยกรรมแบบอยุธยาอยู่ในสภาพสมบูรณ์ อุโบสถสร้างปลายสมัยอยุธยา สันนิษฐานว่าอาจเป็นเพราะในช่วงสงคราม พม่าได้ไปตั้งกองบัญชาการอยู่ที่วัดนี้

เสานางเรียง

เสานางเรียงทำหน้าที่รับน้ำหนักหลังคาขั้นลด รูปแบบหัวเสาทรงบัวโถ

ช่องแสงลายดอกเหลี่ยม

ศิลปะอยุธยา

๗. วัดหน้าพระเมรุ

หน้าบันเป็นไม้สักแกะสลักเป็นรูปพระนารายณ์ทรงครุฑ

ไม่มีหน้าต่างแต่เจาะช่องไว้เป็นช่องแสง ให้แสงแดดและลมผ่านเข้าไปภายใน ลวดลายดอกเหลี่ยม (แบบเดียวกับผนังวิหารหลวงวัดมหาธาตุ ซึ่งเป็นศิลปะอยุธยาตอนต้น)

ศิลปะอยุธยา

๗. วัดหน้าพระเมรุ

หน้าบันเป็นไม้สักแกะสลักเป็นรูปพระนารายณ์ทรงครุฑ

อยู่ในส่วนหลังคามุขเด็จด้านสกัดด้านหน้า เป็นหน้าบันศิลปะอยุธยา มีลักษณะแบบแผนการจำหลักที่คล้ายคลึงกับหน้าบันที่อยู่ตามปราสาทหินในศิลปะสถาปัตยกรรมขอม ซึ่งนิยมจำหลักเป็นรูปเทพเรียงเป็นชั้นๆ หรืออาจเป็นเรื่องราวปางต่างๆ ของเทพเจ้า โดยจำหลักเป็นรูปคนเต็มหน้าบัน มีลวดลายแทรกเป็นส่วนน้อย

หน้าบันแห่งนี้จำหลักไม้เป็นรูปเทพชุมนุม ๒๖ องค์ รายล้อมอยู่รอบพระนารายณ์ทรงครุฑยืนอยู่บนหน้ากาล (ตัวเกียรติมุข) ลักษณะแบบแผนการจำหลักรูปเทพสวมชฎาทริด (ซึ่งพบอยู่ตามทวารบาลประตู)

"เส้นสายลายสือ" โดย ตึก แสนบุญ ศิลปวัฒนธรรม ฉบับ ธันวาคม 2547

ศิลปะอยุธยา

๗. วัดหน้าพระเมรุ

ด้านหลังพระอุโบสถ ประดิษฐานพระศรีอริยเมตไตรย์ (พระพุทธเจ้าในอนาคตกาล) ปางอุ้มบาตร

ศิลปะอยุธยา

๗. วัดหน้าพระเมรุ

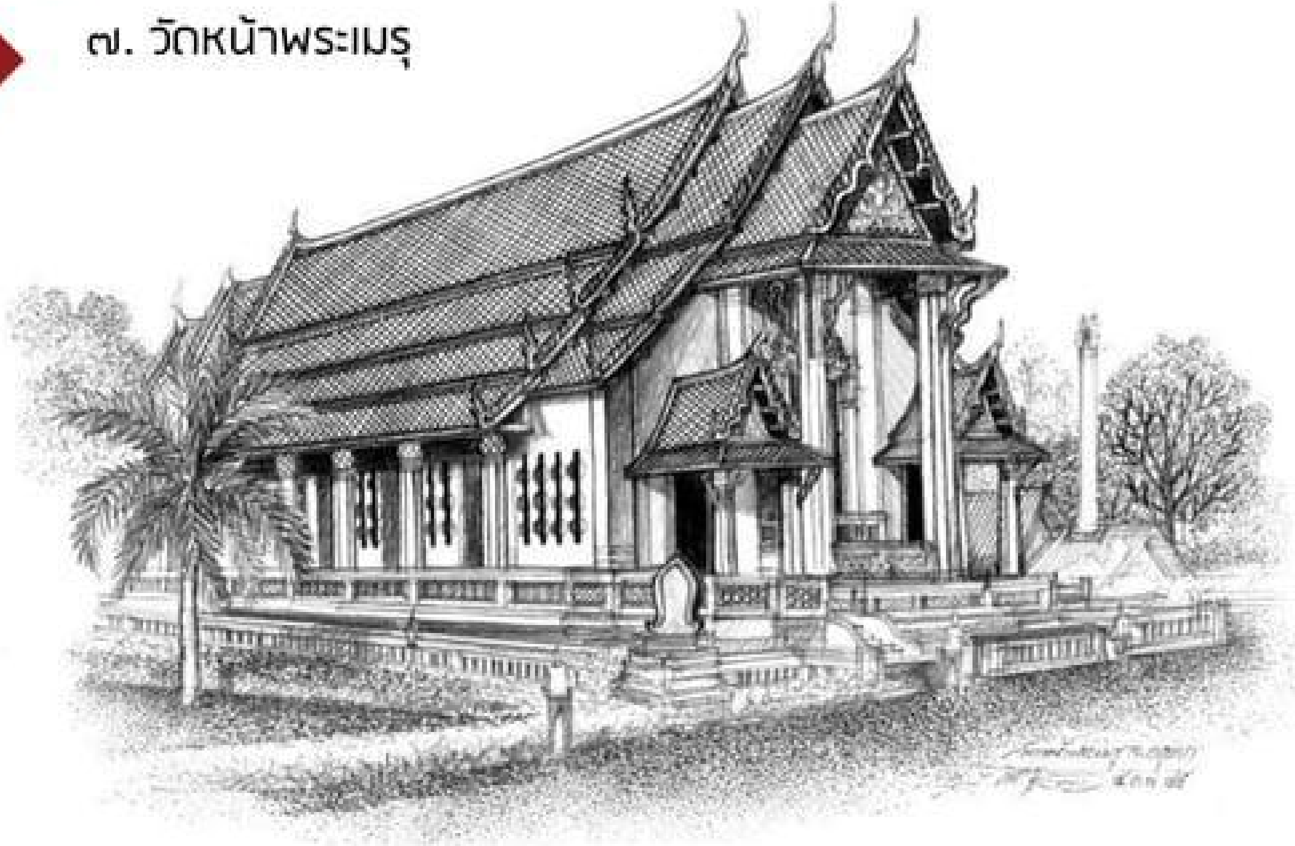
อุโบสถสร้างปลายสมัยอยุธยาเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ทรงเครื่องแบบกษัตราธิราช นามว่า
'พระพุทธนิมิตวิชิตมารโมลีศรีสรรเพชญ์บรมไตรโลกนาถ'

การสร้าง **พระพุทธรูปทรงเครื่อง** เป็นที่นิยมอย่างมากในสมัยอยุธยาตอนปลาย ในราวพุทธศตวรรษที่ 22-23 จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ราวพุทธศตวรรษที่ 24 โดยแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ **พระพุทธรูปทรงเครื่องน้อย** และ**พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่**

ศิลปะอยุธยา

๗. วัดหน้าพระเมรุ

๔. ศิลปะศรีวิชัย

พุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๙

๑. บุโรพุทโธ
๒. วัดพระบรมธาตุไชยา
๓. วัดพระมหาธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศิลปศรีวิชัย
พุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๘

อาณาจักรศรีวิชัย

พ.ศ. 1202 อาณาเขตครอบคลุมมลายู เกาะชวา เกาะสุมาตรา ช่องแคบมะละกา ช่องแคบซุนดา และบริเวณภาคใต้ของประเทศไทย โดยมีศูนย์กลางอยู่บริเวณจังหวัด

สุราษฎร์ธานี

ของประเทศไทยในปัจจุบัน

พ.ศ. 1318 อาณาจักรตามพรลิงค์และเมืองไชยาได้กลายมาเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรศรีวิชัย มีศูนย์กลางอยู่ที่อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช ในปัจจุบัน อาณาเขตทางทิศเหนือถึงบริเวณจังหวัดชุมพร

พ.ศ. 1893 เมืองนครศรีธรรมราชได้ถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรอยุธยา

ศิลปศรีวิชัย

๑. บุโรพุทโธ (Borobudur)

ตั้งอยู่ที่เมืองมาเกอลัง ห่างจากจาการ์ตาไป ทางตะวันตกเฉียงเหนือราว 40 กิโลเมตร

สร้างขึ้นระหว่างปี
พ.ศ. 1293–1393
เป็นศาสนสถานของศาสนาพุทธนิกายมหายาน ซึ่งเป็นศาสนาที่นับถือในอาณาจักรศรีวิชัย รูปแบบสถาปัตยกรรมได้รับอิทธิพลจากอินเดีย

พ.ศ. 2534
องค์การยูเนสโก ได้ประกาศให้โบโรบูดูร์เป็นแหล่งมรดกโลก

WELTERBE · WORLD HERITAGE · PATRIMOINE MONDIAL

ศิลปศรีวิชัย

บุโรพุทโธ (Borobudur โบโรบูดูร์)

สร้างด้วยหินภูเขาไฟประมาณ 2 ล้านตาราง ฟุตบนฐานสี่เหลี่ยม กว้างด้านละ 121 เมตร สูง 123 เมตร เป็นรูปทรงแบบปิรามิด มีลานเป็นชั้นลดหลั่นกัน 8 ชั้น

- 5 ชั้นล่างเป็นลาน 4 เหลี่ยม
- 3 ชั้นบนเป็นลานวงกลม สามวง ล้อมรอบด้วย 72 สถูป
- เจดีย์กลางเป็นทรงกลม

ศิลปศรีวิชัย

บุโรพุทโธ (Borobudur, Indonesia)

โบโรบูดูร์ถูกสร้างขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 7 และถูกทอดทิ้งไปหลังอาณาจักรฮินดูในชวาเสื่อมถอยลงและชาวชวาหันไปเข้ารับอิสลามในคริสต์ศตวรรษที่ 14

รูปปั้นพระพุทธรูป แต่ละองค์นั่งอยู่ภายในสถูปเจาะช่องเปิดรูปสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด

ศิลปศรีวิชัย

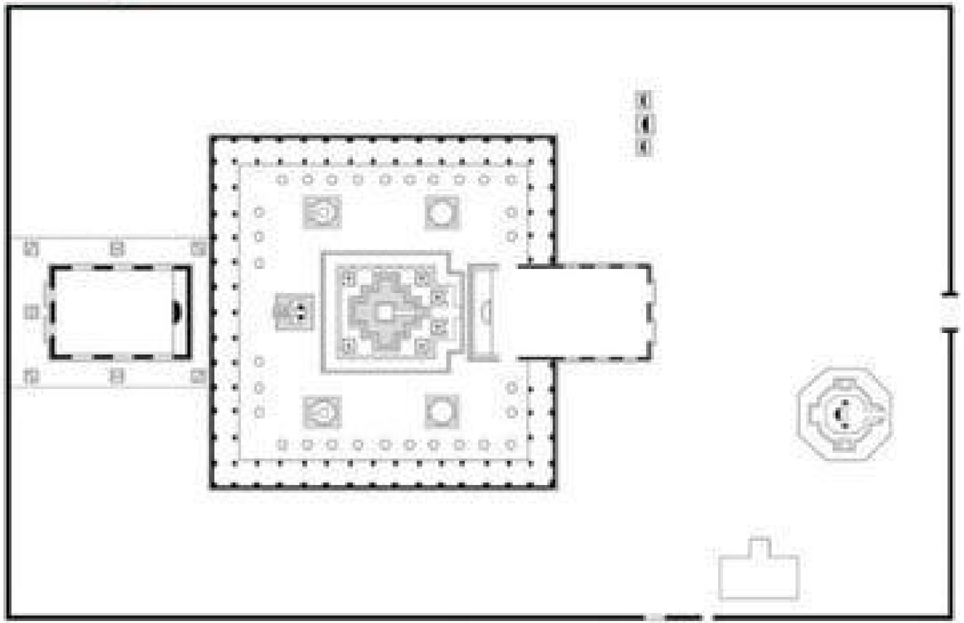
๒. พระบรมธาตุไชยา

องค์พระบรมธาตุเจดีย์ สร้างขึ้นตามแบบพุทธศาสนาลัทธิมหายาน

ศิลปศรีวิชัย

พระบรมธาตุไชยา

ผังปัจจุบันของพระบรมธาตุไชยา
วราภรณ์ สุวัฒนโชติกุล, วิเคราะห์ใหม่:สถาปัตยกรรมในพระบรมธาตุไชยา สุราษฎร์ธานี

ศิลปศรีวิชัย

ประเพณีห่มผ้า
พระบรมธาตุไชยา

ศิลปศรีวิชัย

พระบรมธาตุไชยา

ซุ้มบรรพ์แถลง

วัดพระบรมธาตุไชยา

ศิลปศรีวิชัย

พระบรมธาตุไชยา

ศิลปศรีวิชัย

๓. เจดีย์พระมหาธาตุจังหวัดนครศรีธรรมราช

พระมหาธาตุเจดีย์เป็นเจดีย์ทรงระฆัง มีจุดเด่น
ที่ยอดเจดีย์ ซึ่งหุ้มด้วยทองคำแท้
สร้างขึ้นตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 15

ตั้งอยู่ภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เป็น
ที่บรรจุ พระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า

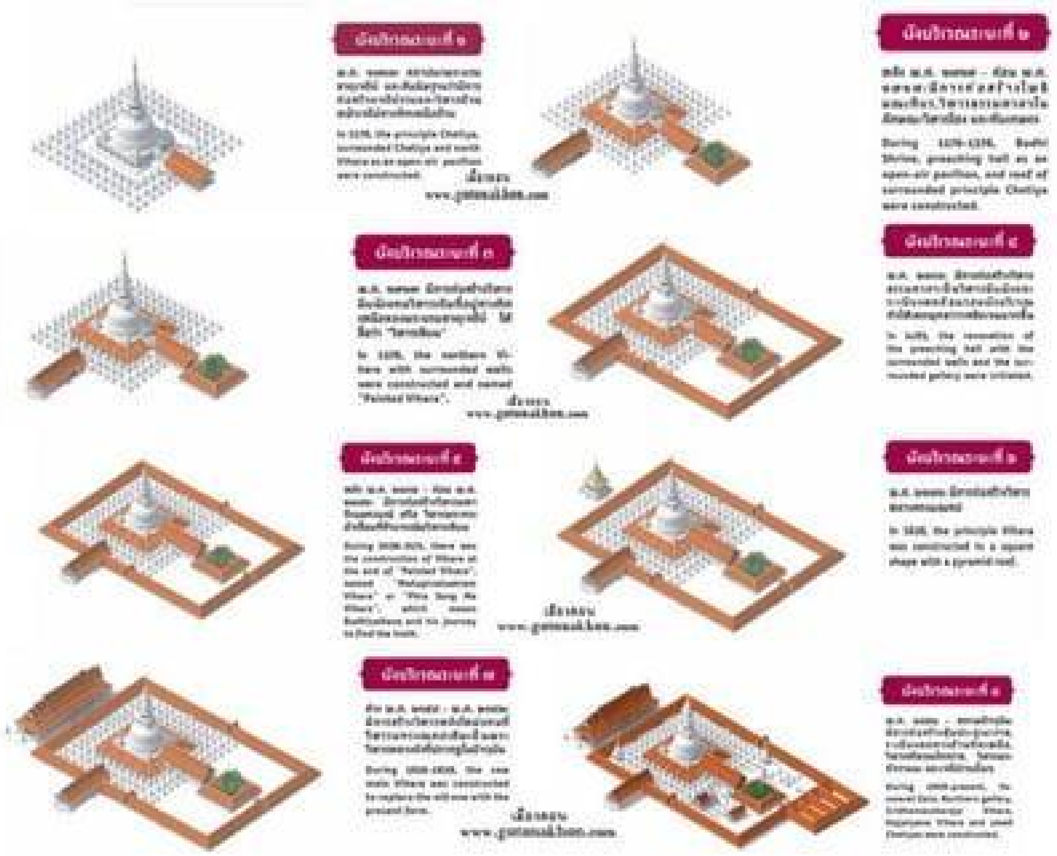

ศิลปศรีวิชัย

เจดีย์พระมหาธาตุ

<u>ลักษณะสถาปัตยกรรม</u>

1. องค์พระบรมธาตุเจดีย์
2. ทับเกษตร
3. วิหารโพธิ์ลังกา
4. วิหารธรรมศาลา
5. ระเบียงคด ลอมผังบริเวณเขตพุทธาวาส
6. วิหารหลวง

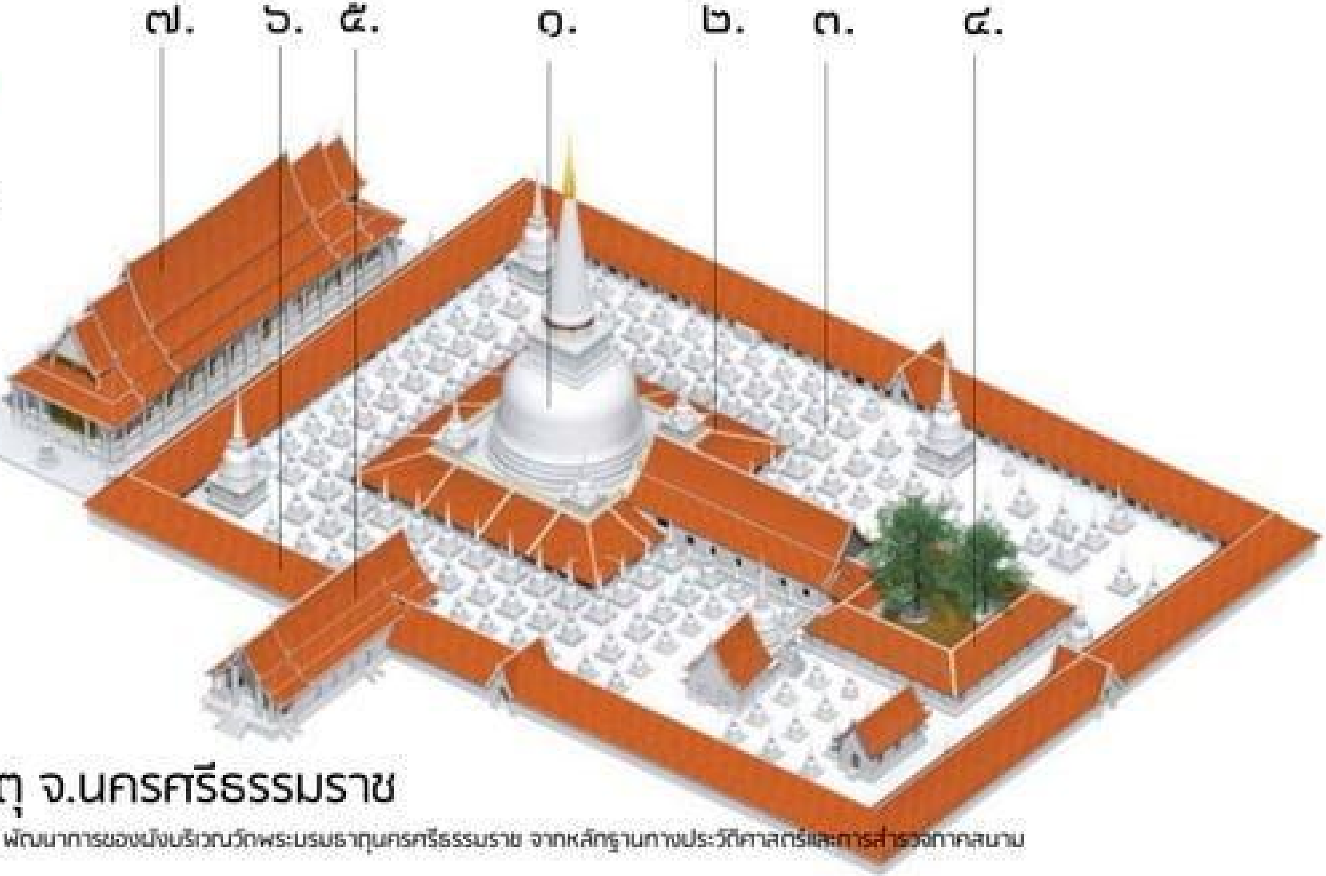

ดร. เกรียงไกร เกิดศิริ, 2557, พัฒนาการของผังบริเวณวัดพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และการสำรวจภาคสนาม

ศิลปศรีวิชัย

ลักษณะสถาปัตยกรรม

๑. องค์พระบรมธาตุเจดีย์
๒. ทับเกษตร
๓. เจดีย์บริวาร
๔. วิหารโพธิ์ลังกา
๕. วิหารธรรมศาลา
๖. ระเบียงคด ลอมผัง
บริเวณเขตพุทธาวาส
๗. วิหารหลวง

วัดพระมหาธาตุ จ.นครศรีธรรมราช

ดร. เกรียงไกร เกิดศิริ, 2557, พัฒนาการของผังบริเวณวัดพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และการสำรวจภาคสนาม

ศิลปศรีวิชัย

เจดีย์พระมหาธาตุ

พระมหาธาตุเจดีย์เป็นเจดีย์ทรงระฆัง
สร้างขึ้นตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 15

องค์เจดีย์บริวาร ซึ่งมีทั้งหมด 149 องค์

ดร. เกรียงไกร เกิดศิริ, 2557, พัฒนาการของผังบริเวณวัดพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และการสำรวจภาคสนาม

ศิลปศรีวิชัย

เจดีย์พระมหาธาตุ

พระมหาธาตุเจดีย์เป็นเจดีย์ทรงระฆัง
สร้างขึ้นตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 15

พระธาตุไร้เงา

"พระธาตุไร้เงา อาจจะเกิดจากการที่ปลายยอดของเจดีย์ที่บรรจุพระธาตุ มีขนาดเล็กรูปทรงเรียวแหลม และอยู่สูงจากพื้นดินมากๆ ทำให้เงาของปลายยอดเจดีย์ที่ปรากฏบนพื้นเป็นเพียงเงามัวจางๆ เท่านั้น เมื่อสังเกตเงามืดของเจดีย์ทั้งหมด จึงเห็นเพียงเงามืดของส่วนฐานเจดีย์แต่ไม่ปรากฏเงามืดของส่วนปลายยอดเจดีย์ ทำให้ดูเหมือนว่าปลายยอดเจดีย์ที่บรรจุพระธาตุนั้นไม่มีเงา"

ดร.ภวิน เชื่อมกลาง
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)

ดร. เกรียงไกร เกิดศิริ, 2557, พัฒนาการของผังบริเวณวัดพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และการสำรวจภาคสนาม

ศิลปศรีวิชัย

เจดีย์พระมหาธาตุ

ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ

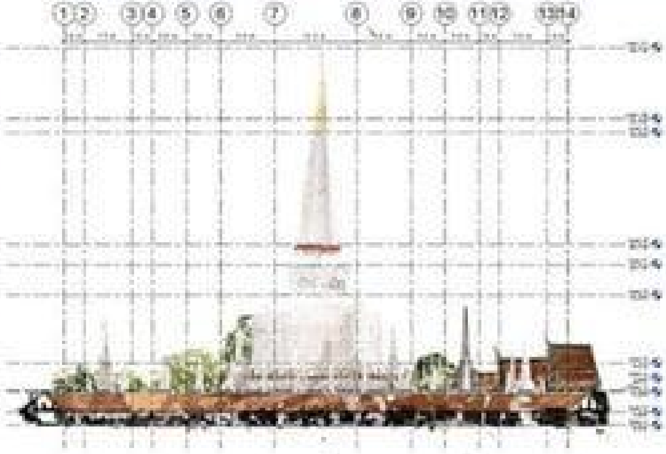
ศิลปศรีวิชัย

เจดีย์พระมหาธาตุ

คณะวิศวะกรรม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เข้าศึกษา โครงสร้างอาคาร
เพื่อเข้าสู่กระบวนการคัดเลือก
ของยูเนสโก เพื่อเป็น มรดกโลก
พ.ศ. 2562

ศิลปศรีวิชัย

เจดีย์พระมหาธาตุ

ศิลปศรีวิชัย

เจดีย์พระมหาธาตุ

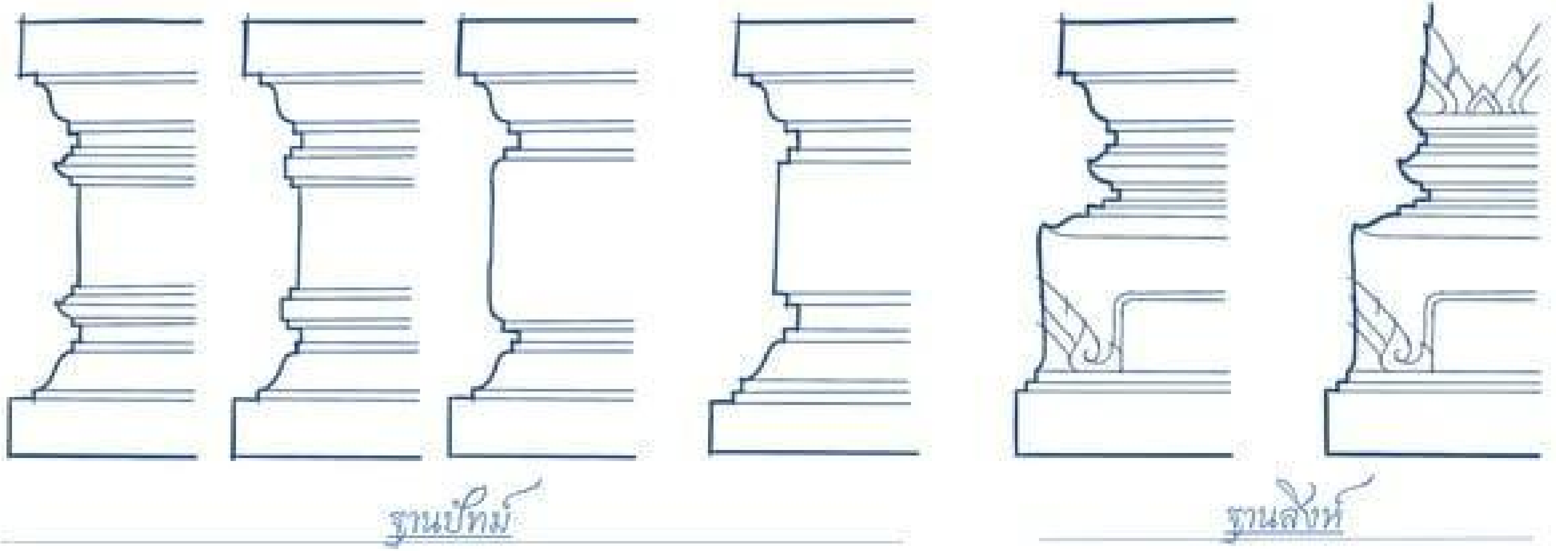
วิหารหลวง

งานที่ ๑

องค์ประกอบสถาปัตยกรรมไทย

เขียนลายเส้น รูปด้านฐานอาคาร

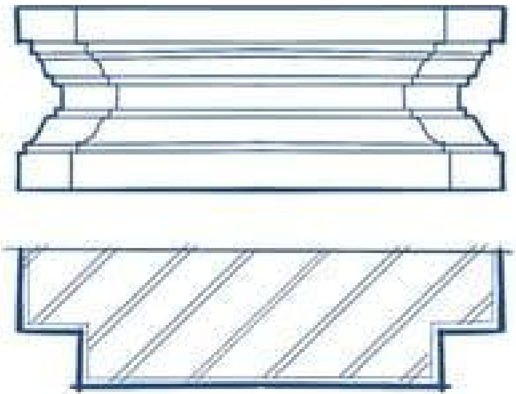

บัวลูกแก้วอกไก่ บัวลูกแก้ว บัวลูกฟัก

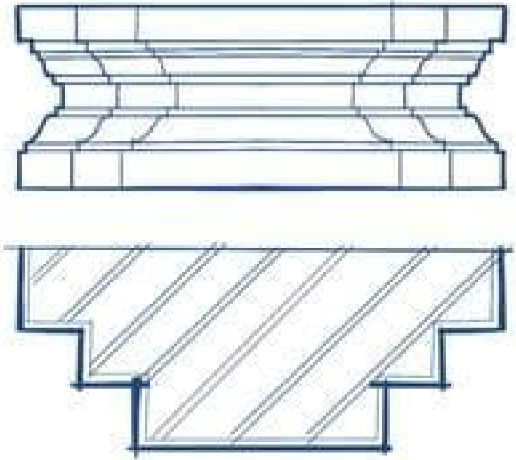
งานที่ ๑

องค์ประกอบสถาปัตยกรรมไทย

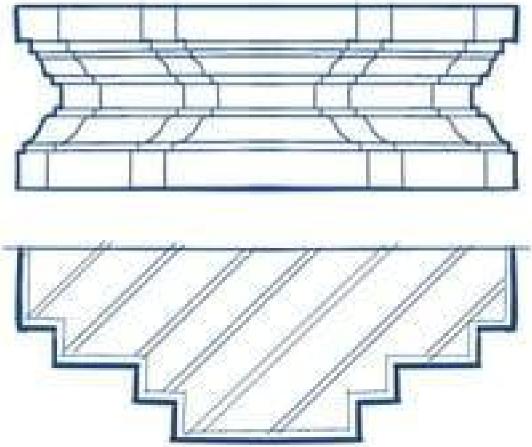
เขียนลายเส้น รูปด้านฐานอาคาร

ฐานย่อมุมไม้แปด

ฐานย่อมุมไม้สิบสอง

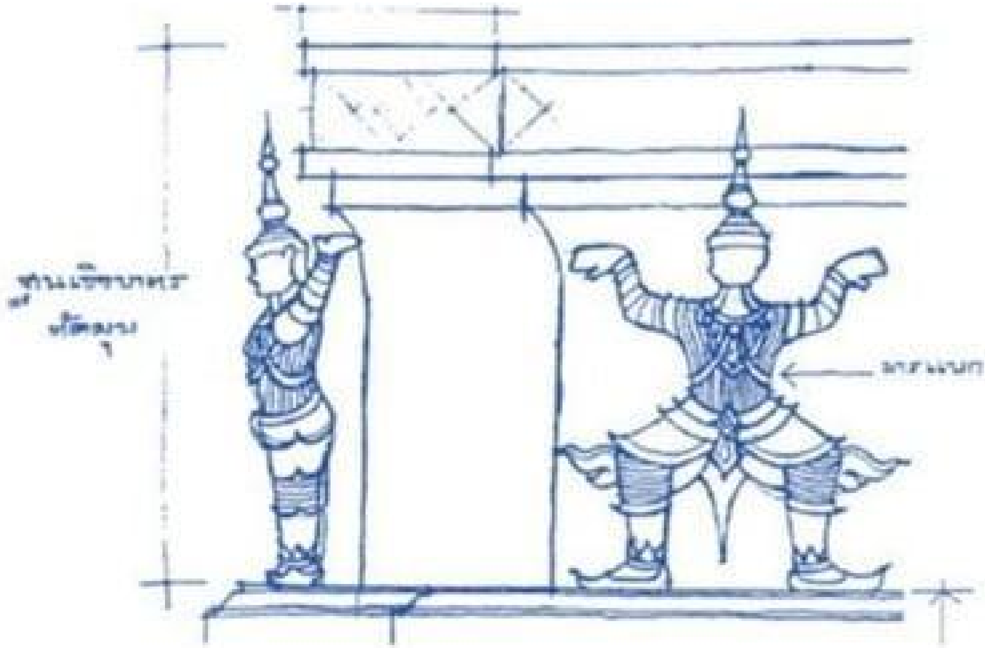

ฐานย่อเก็จ

งานที่ ๑

องค์ประกอบสถาปัตยกรรมไทย

เขียนลายเส้น รูปด้านฐานอาคาร

ไม่จำกัดเทคนิค
ขนาด 1 หน้ากระดาษ A4

งานที่ ๑

องค์ประกอบสถาปัตยกรรมไทย

เขียนลายเส้น รูปด้านฐานอาคาร

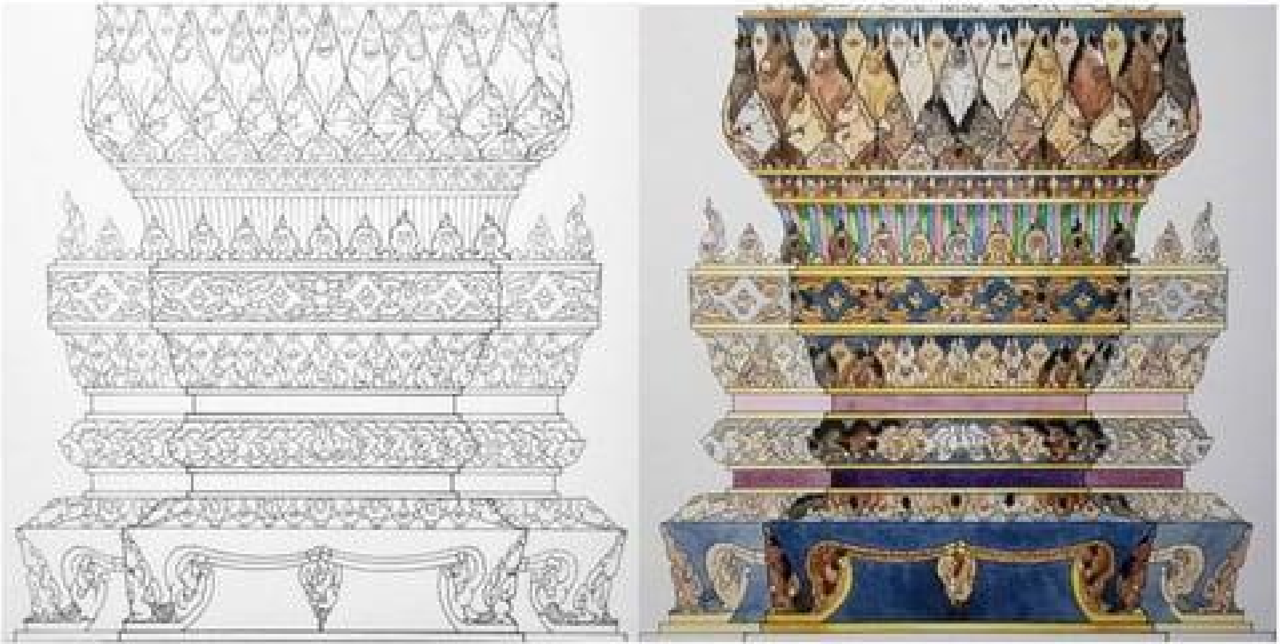
ไม่จำกัดเทคนิค

ขนาด 1 หน้ากระดาษ A4

งานที่ ๑

องค์ประกอบสถาปัตยกรรมไทย

เขียนลายเส้น รูปด้านฐานอาคาร และ บัวหัวเสา

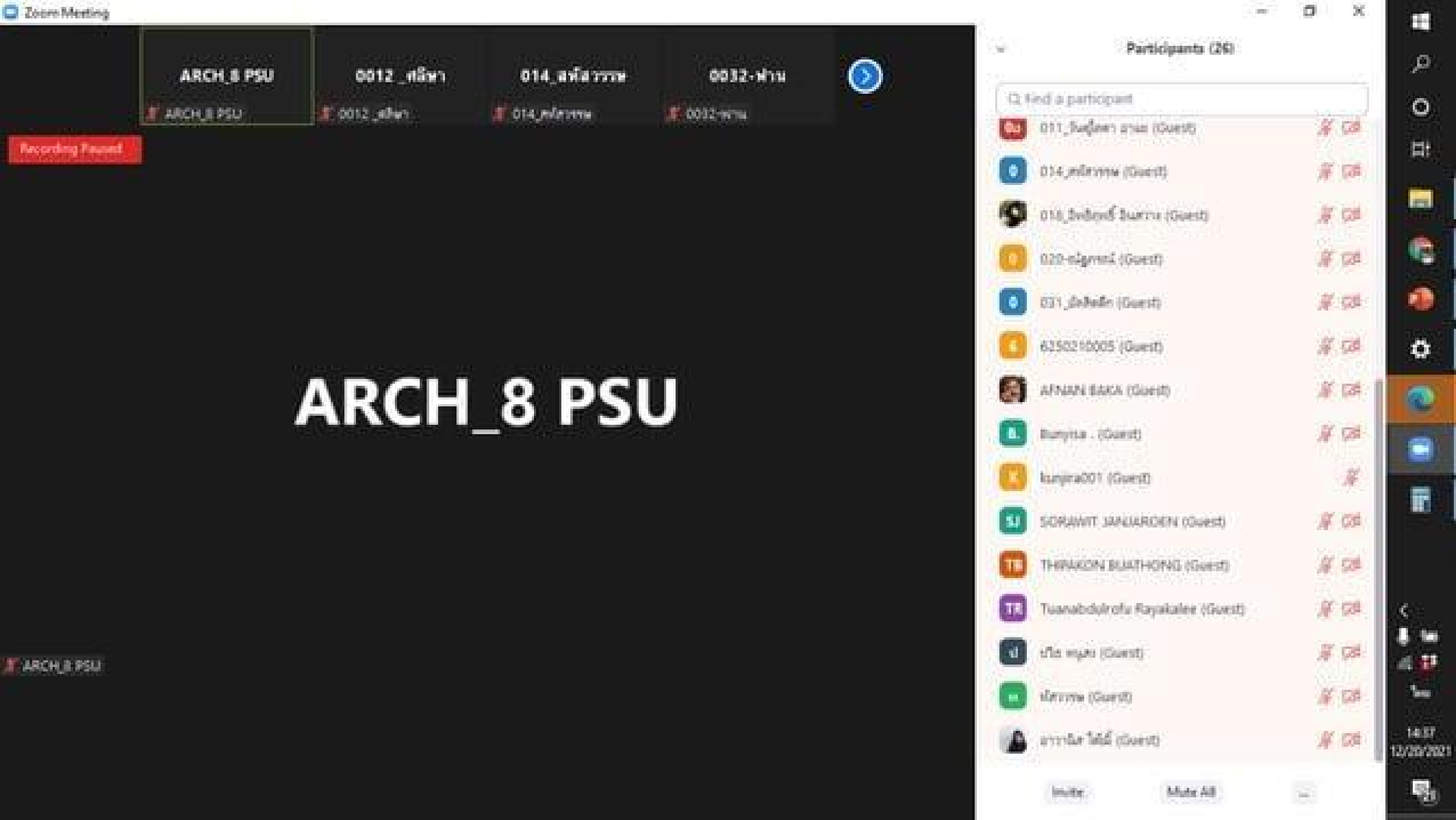

ไม่จำกัดเทคนิค
ขนาด 1 หน้ากระดาษ A4

https://adaymagazine.com/timeline-thai-kotchbu?fbclid=IwAR3LB6e_Q2G2fGmceweOkkFOUO6ECmtXrfGs3hQcML6XJbyciVCDoV-1gxw

Zoom Meeting
ARCH_8 PSU
Recording Paused
View
Participants (26)
Find a participant
ARCH_8 PSU (Host, me)
ARCH_8 PSU
Unmute
Start Video
Security
Participants
Polls
Share Screen
Reactions
More
End
Invite
Mute All
14:36
12/20/2021

Zoom Meeting
ARCH_8 PSU
Recording Paused
ARCH_8 PSU
ARCH_8 PSU
Participants (26)
Find a participant
AFNAN BAKA (Guest)
SORAWIT JANJAROEN (Guest)
THINAKON BUATHONG (Guest)
Invite
Mute All